

УДК 711.01/.09:711.51

КЛАСТЕРНА ОРГАНІЗАЦІЯ ГРОМАДСЬКИХ ПРОСТОРІВ МІСТА В УМОВАХ ПАРАДИГМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

ВАСИЛЬЄВ Павло¹

Ключові слова

міське середовище,
публічний простір,
містобудівний кластер,
сталий розвиток

Анотація

Тези присвячено моделюванню кластерної організації громадських просторів міста, людиноцентричним принципам формування громадських просторів в контексті зміни парадигми функціоналізму просторового планування в пострадянських країнах. В рамках нового підходу дослідження відкритих громадських просторів, що відіграють важливу роль формування міської тканини - розглянуто ключові принципи формування комфортного людино-орієнтованого середовища. У тезах зроблено припущення що місто, як кластерна структура є сумою самостійних середовищ (елементарних систем), що складаються з громадських просторів об'єднаних за певними ознаками. На основі припущення, запропоновано нові підходи дослідження відкритих громадських просторів на різних містобудівних рівнях, з урахуванням принципів сталого розвитку міського середовища.

Ми живемо у все більш непередбачуваний і невизначений час. Руйнівна економічна, екологічна та політична нестабільність все більше ускладнює прогнозування - як ми будемо жити та працювати в майбутньому. Такі сили також створюють тиск глобальної міграції та урбанізації, що є великим викликом для міст, а дефіцит землі в них і надалі буде ще більш складним.

Усі проекти міського розвитку вимагають елементу оцінки ризиків та передбачення того, як може виглядати створений простір, хто може його зайняти та з якою метою. Враховуючи темпи змін, які ми зараз відчуваємо в усьому світі, це завдання стає дедалі складнішим. Можливо єдиним способом розвитку міського середовища є проектування просторів, які є максимально гнучкими та можуть адаптуватися, до викликів людства, що постійно змінюються.

Принципи та переваги гнучкого міста можуть бути вбудовані та реалізовані протягом усього життєвого циклу проекту розвитку міста. Відповідно низці наукових досліджень наступні три сфери, у яких, за прогнозами, гнучкість стане пріоритетом будуть: гнучке генеральне планування, гнучкий дизайн будівель, гнучке управління будівлею [1].

¹ Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», старший викладач, ORCID: 0000-0002-9800-8152, e-mail: sich1985kozak@gmail.com

Гнучке генеральне планування. На самій ранній стадії генерального планування великомасштабних схем розвитку гнучкість стане фундаментальною для забезпечення реалізації таких проектів. На проектування та реалізацію великих міських забудов, в тому числі і громадських просторів - потрібно багато років. Протягом цього часу можуть змінюватися попит, економічне, політичне та фізичне середовище. Щоб максимізувати життєздатність проекту та мінімізувати ризики, стає все більш важливим використання нових термінів та форм проектування, що дозволять ділянкам залишатися гнучкими якомога довше.

Мережа громадських просторів виступає містобудівним каркасом, що об'єднує різноманітні функції життєдіяльності міста. Оптимізовані або кластеризовані мережеві структури громадських просторів підкреслюють функціональну приналежність певної території міста і забезпечують його самодостатність. У той же час здорове місто також має сприяти соціальному переміщенню людей, тому має забезпечуватись діапазон перекриття, який з'єднує кінцеві вузли одного кластеру із сусідніми. Запроваджуючи безперервність та ієрархічність відкритих громадських просторів ми маємо шанс утворити повноцінну міську «кровоносну» мережу [2].

Попередньо створені межі мережі стануть основними шляхами міської циркуляції та повинні будуть підтримувати повний набір громадських міських програм, включаючи соціальне змішування (роздрібна торгівля, розваги, установи та робочі місця), мобільність (транспорт), відпочинок та різноманітні публічні збори (міські площі та зелені зони).

Типологічний аналіз дає інформацію про типи програм і області, призначені для кожного компонента мережі. Вузли, ядра та шляхи з високим зв'язком обслуговують більші обсяги соціальних потреб та є ієрархічно вищими в загальній структурі громадських просторів.

Вузли поділяються на категорії відповідно до кількості з'єднань від 1 до 6+ і класифікуються як «мезо-вузол» (3-4), «ядро/ великий хаб» (5+), локальне ядро (1-4) тощо.

Мережні шляхи аналізуються та ранжуються за їх інтеграційною цінністю, яка вимірює ймовірність того, що шлях стане пунктом призначення для пересування у конкретному кластері. Високо інтегровані шляхи, швидше за все, будуть інтенсифіковані транспортними засобами, тому стануть ринковими вулицями з роздрібними фасадами та фермерськими ринками. Низькі інтегровані шляхи будуть тихішими, схиляючись до житлових будинків і невеликих закладів громадського обслуговування.

Діджиталізуючи ці та інші показники елементів міського середовища і, зокрема, громадських просторів, можна утворити міську тканину з чіткою ієрархією відкритих просторів, виділивши високо та низько інтегровані шляхи. Сформована кластерна структура дозволить гнучко реагувати відповідним чином на різноманітні виклики. У зв'язку з цим головний елемент міського середовища вимагає певного переосмислення. Одним з варіантів може бути наступна послідовність: житлові кластери очищаються від вузлів і доріжок, а потім притягуються назад у серії рекурсивних кроків «оптимізації», створюючи безперервні вуличні, пейзажі та визначені міські пустоти. Відповідно до теорії фрактального урбанізму цей процес виявляє атрактори конкретного міського середовища, що можуть гнучко реагувати на зміни морфології середовища в цілому.

Висновки

Оскільки зміни в соціально-економічному, технологічному, екологічному та політичному контексті, в якому ми живемо та працюємо, продовжуватимуть прискорюватися, вимоги до наших міських просторів постійно змінюватимуться і можливо матимуть радикальний характер. Тому у майбутньому нас чекає тенденція до створення справді стійких гнучких просторів. В проектній діяльності це вже відображається в розробках як і стратегічно так і генерального планування.

Припущення що місто, як кластерна структура є сумою самостійних середовищ (елементарних систем), що складаються з громадських просторів об'єднаних за певними ознаками може дозволити гнучко та якісно реагувати на різноманітні виклики в умовах сталого розвитку міста.

Література

- [1] Godwin L. (2017). The Flexible City [Електронний ресурс] . Multiple Cities. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.multiplecities.org/home/2017/12/30/the-flexible-city>.
- [2] Productive Networks (2010) [Електронний ресурс]. Edible Infrastructures. – Режим доступу до ресурсу: <http://sitedev.edibleinfrastructures.net/productive-networks/>.
- Vadimov, V. (2019). Osoblyvosti prostorovoho planuvannya v umovakh intehrovanoho rozvytku mist v Ukraini. (Praktychnyy komentar). [Features of spatial planning in the conditions of integrated development of cities in Ukraine. (Practical comment)]. Divosvit publishing house. Poltava. 132 p. [In Ukrainian]

CLUSTER ORGANIZATION OF PUBLIC SPACES IN THE CONDITIONS OF THE PARADIGM OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

VASYLIEV Pavlo

Abstract. Theses are devoted to the modeling of the cluster organization of public spaces of the city, the human-centered principles of the formation of public spaces in the context of the change in the functionalism paradigm of spatial planning in post-Soviet countries. As part of a new approach to the study of open public spaces, which play an important role in the formation of the urban fabric, the key principles of the formation of a comfortable human-oriented environment are considered. In theses, the assumption is made that the city, as a cluster structure, is the sum of independent environments (elementary systems), consisting of public spaces united by certain characteristics. Based on the assumption, new approaches to the study of open public spaces at different urban planning levels are proposed, taking into account the principles of sustainable development of the urban environment.

Keywords: urban environment, public space, urban planning cluster, sustainable development.